



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

สื่อที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ของนักส่งเสริมการเกษตร สังกัดสำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา

Appropriate Media to Enhance the Knowledge about Agricultural Land Lease Law of
Agricultural Extensionists under Nakhon Ratchasima Provincial Agricultural Extension Office

กมลวัชร ยุติธรรมดำรง (Kollawatch Yutidhammadamrong) ¹

จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlibtong) ² เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (Chalernsak Toomhirun) ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักส่งเสริมการเกษตร 2) เพื่อศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของนักส่งเสริมการเกษตร 3) เพื่อศึกษาความต้องการสื่อและแนวทางการพัฒนาสื่อเพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของนักส่งเสริมการเกษตร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักส่งเสริมการเกษตร สังกัดสำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 235 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ยามานะที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 148 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยวิธีการจับสลาก การดำเนินการวิจัย ใช้แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 41.2 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 39.24 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงานด้านส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 8.86 ปี ส่วนใหญ่มีงานที่รับผิดชอบระดับตำบล และส่วนใหญ่มีอุปกรณ์สื่อสาร ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก และแท็บเล็ต ตามลำดับ ซึ่งอุปกรณ์สื่อสารของทุกคนสามารถเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ แหล่งข้อมูลข่าวสารที่นักส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ใช้ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ สื่ออินโฟกราฟิกส์ และประเภทของสื่อที่นักส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ใช้ ได้แก่ สื่อออนไลน์ 2) นักส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยส่วนใหญ่ทราบว่ามีความหมายดังกล่าวบังคับใช้อยู่ รวมถึงทราบว่ามีการแก้ไขฉบับที่ 2 แต่ยังคงมีความรู้ในบางประเด็นของกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การเช่าตาม พ.ร.บ. นี้ แม้ว่าจะไม่มีหลักฐานการเช่าเป็นหนังสือก็สามารถฟ้องร้องบังคับคดีกันได้ และคู่กรณี หรือผู้มีส่วนได้เสียในการเช่าที่ไม่พอใจควินิจฉัยของ คชก. จังหวัด มีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลได้ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ทราบคำวินิจฉัย 3) นักส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในทุกเนื้อหาสาระของกฎหมายอยู่ในระดับมาก จากสื่อออนไลน์ และนักส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่สามารถรับสารได้อย่างสะดวกจากวิดีโอทัศน์

คำสำคัญ สื่อ กฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นักส่งเสริมการเกษตร

¹นักศึกษาลัทธิเกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช annyaoy.aoy@gmail.com

²รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช arkjin@hotmail.com

³รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) general information about the agricultural extension officers 2) level of knowledge on the land lease for agriculture law of the agricultural extension officers 3) media needs and media development guidelines to enhance the knowledge about the land lease for agriculture law of the agricultural extension officers. The population in this research was 235 agricultural extension officers working under Nakhon Ratchasima agricultural extension office. The sample size of 148 people was determined by using the Taro Yamane formula with the error value of 0.05 and simple random sampling by using a lottery. The conduct of research using an electronic questionnaire. Data analysis was done by using descriptive statistics such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and ranking. The results of the research found that 1) 41.2% of the agricultural extension officers were male with an average age of 39.24 years, completed a bachelor's degree as the highest level of education, and had an average experience in the agricultural extension of 8.86 years. Most of them had responsibilities at the sub-district level and had the communication devices such as smartphones, computer notebooks, and tablets respectively. Everyone's communication devices were able to access internet connection. The information resources used by the agricultural extension officers were personal media, publication media, online media, infographic media and the type of media which the agricultural extension officers used was online media. 2) The agricultural extension officers had knowledge of land lease for agriculture law at medium level. Most of them were aware that such a law is in effect and the 2nd amendment was made but still had knowledge of some points on land lease for agriculture law at a very low level which was rice field leases under this Act can be sued for enforcement, regardless of whether or not there is written evidence thereof and the party or person having an interest in the rice field lease who is dissatisfied with the decision of Provincial Khor Chor Kor. shall be entitled to file an appeal to the court within 30 days from the date of his knowledge of the decision of Provincial Khor Chor Kor. 3) The agricultural extension officers needed to receive additional knowledge in all contents of the law at the high level from online media and most of them can conveniently receive messages from video.

Keywords: Media, Agricultural land lease for agriculture act, Agricultural extension officer



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

บทนำ

กฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฉบับแรกที่มีการประกาศใช้ คือ พระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2493 จากนั้นก็ได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย โดยต่อมาได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติดังกล่าวและประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2517 ซึ่งมีความครอบคลุมการปลูกพืชชนิดอื่นๆ ด้วยเมื่อสภาพสังคมและสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงเกิดปัญหาข้อพิพาทมากขึ้น ทำให้มีความจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้งแก่ผู้เช่าที่ดินและผู้ให้เช่าที่ดิน จึงมีการยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. 2517 และประกาศใช้พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 ซึ่งต่อมาได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน

อย่างที่ทราบกันดีว่า สำหรับบุคคลทั่วไปที่ไม่ใช่ นักกฎหมาย การอ่านทำความเข้าใจด้วยกฎหมายนั้นเป็นเรื่องยาก ทั้งคำศัพท์ที่เป็นศัพท์กฎหมาย บางกรณีต้องทำการเชื่อมโยงกันหลายมาตรา การผลิตสื่อเป็นช่องทางที่ดีที่จะถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายมากขึ้น ซึ่งสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรนั้นก็มีมากมายหลายชนิด และการจะเลือกใช้สื่อแต่ละชนิดอย่างเหมาะสม ต้องคำนึงถึงปัจจัยหลากหลายด้าน โดยเฉพาะผู้รับสาร ทั้งนี้ สื่อที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมก็ยังพบเห็นทั่วไปไม่มากนัก

ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่สำคัญในปัจจุบัน คือ เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวน้อย จึงมีความเสี่ยงที่อาจจะตกอยู่ในสถานะเสียเปรียบได้ ในกรณีเช่นนี้ หากมีผู้ที่สามารถให้คำแนะนำหรือให้ข้อมูลความรู้แก่เกษตรกรได้ ก็อาจจะสามารถช่วยลดความเสี่ยงในเรื่องดังกล่าวได้ ซึ่งนักส่งเสริมการเกษตรนั้นถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับเกษตรกรเป็นอย่างมาก ประกอบกับจังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีสถิติการถือครองที่ดินทางการเกษตรโดยการเช่าผู้เช่ามากที่สุดในประเทศไทย (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563) ดังนั้น การศึกษาข้อมูลทั่วไป การศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวมทั้ง การศึกษาความต้องการสื่อเพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของนักส่งเสริมการเกษตร สังกัดสำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาเป็นสื่อที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของนักส่งเสริมการเกษตรต่อไปได้

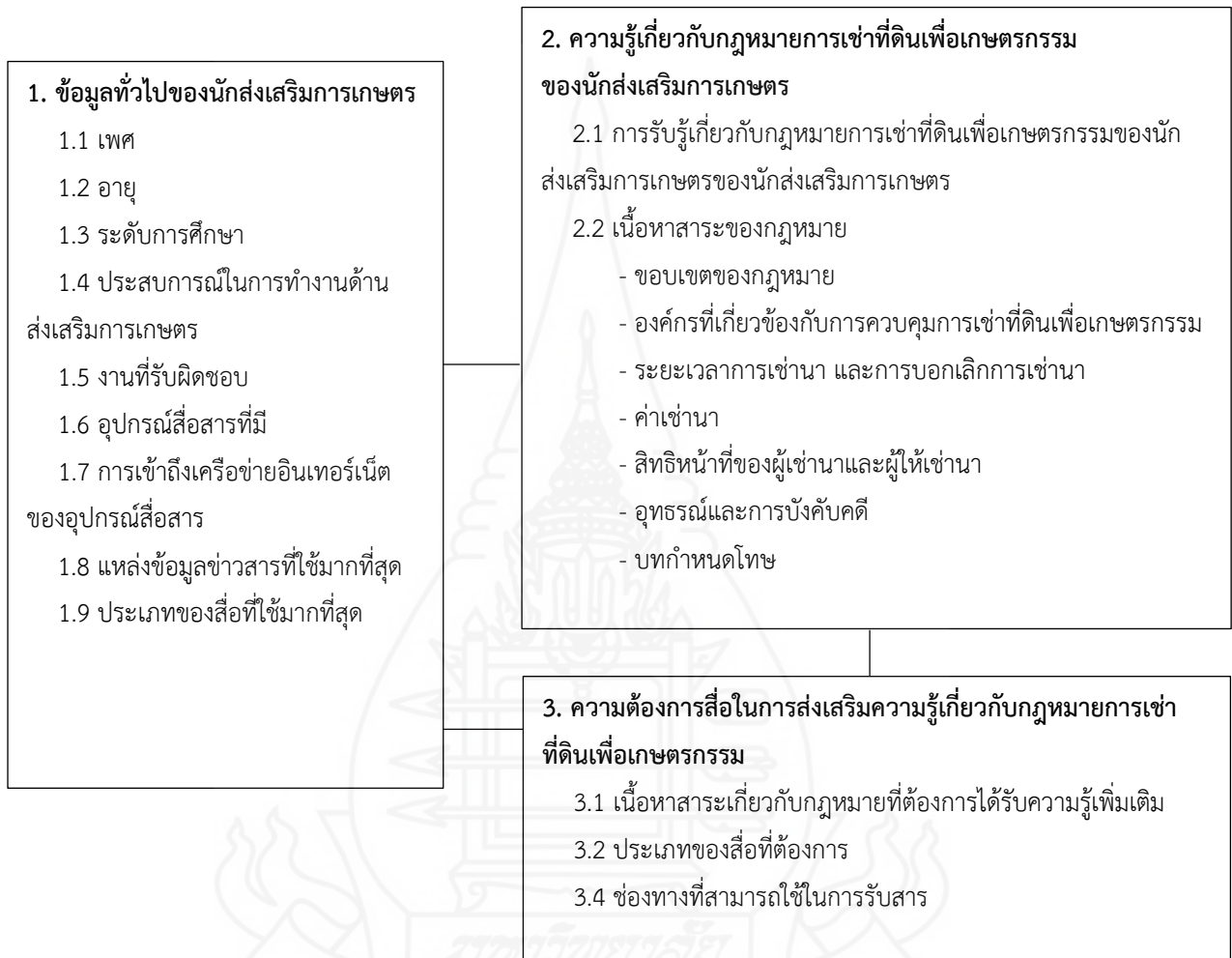
วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักส่งเสริมการเกษตร
- 2) เพื่อศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของนักส่งเสริมการเกษตร
- 3) เพื่อศึกษาความต้องการสื่อและแนวทางการพัฒนาสื่อเพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของนักส่งเสริมการเกษตร



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิด



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักส่งเสริมการเกษตร สังกัดสำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 235 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ยามานะที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 148 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยวิธีการจับสลาก การดำเนินการวิจัย ใช้แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักส่งเสริมการเกษตร ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และตอนที่ 3 ความต้องการสื่อเพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมในเนื้อหา (IOC) ได้ค่า IOC = 1 ซึ่งได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ในการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในแต่ละประเด็น ใช้ค่าร้อยละหาจำนวนผู้ที่ตอบถูกต้องในแต่ละประเด็นของข้อคำถาม จำแนกระดับความรู้ โดย 0.0 - 20.0 = ระดับน้อยที่สุด 20.1- 40.0 = ระดับน้อย 40.1 - 60.0 = ระดับปานกลาง 60.1- 80.0 = ระดับมาก และ 80.1-100.0 = ระดับมากที่สุด ระดับความต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของนักส่งเสริมการเกษตร ใช้ค่าคะแนนน้ำหนักเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการแปลผล โดย 1.00 – 1.80 = ระดับน้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = ระดับน้อย 2.61 – 3.40 = ระดับปานกลาง 3.41 – 4.20 = ระดับมาก และ 4.21 – 5.00 = ระดับมากที่สุด

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของนักส่งเสริมการเกษตร พบว่า นักส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 58.8 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 41.2 เป็นเพศชาย มีอายุน้อยที่สุด 23 ปี อายุมากที่สุด 60 ปี อายุเฉลี่ย 39.24 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี (ร้อยละ 68.2) มีประสบการณ์ในการทำงานด้านส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด 38 ปี ประสบการณ์น้อยที่สุดคือไม่ถึง 1 ปี ประสบการณ์เฉลี่ย 8.86 ปี ส่วนใหญ่มีงานที่รับผิดชอบเป็นเกษตรตำบล (ร้อยละ 60.8) และส่วนใหญ่มีอุปกรณ์สื่อสาร ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ (ร้อยละ 99.3) คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ค (ร้อยละ 85.5) และแท็บเล็ต (ร้อยละ 67.6) ตามลำดับซึ่งอุปกรณ์สื่อสารของทุกคนสามารถเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ แหล่งข้อมูลข่าวสารที่นักส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ใช้มากที่สุด คือ สื่อต่างๆ เช่น สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ สื่ออินโฟกราฟิกส์ เป็นต้น (ร้อยละ 93.9) และประเภทของสื่อที่นักส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ใช้มากที่สุด คือ สื่อออนไลน์ (ร้อยละ 93.2)

2. ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของนักส่งเสริมการเกษตร พบว่า

2.1 ระดับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในแต่ละประเด็นของนักส่งเสริมการเกษตร

2.1.1 การรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นักส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ ประเทศไทยมีการบัญญัติและประกาศใช้ พ.ร.บ. การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ร้อยละ 98.0) และ พ.ร.บ. การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (ร้อยละ 90.5) ตามลำดับ



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

2.1.2 ขอบเขตของกฎหมาย นักส่งเสริมการเกษตรมีความรู้เกี่ยวกับประเภทของเกษตรกรรมที่จะได้รับความคุ้มครองตาม พ.ร.บ. นี้ อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 73.6) และมีความรู้ที่ พ.ร.บ. นี้ ไม่ให้นำมาใช้บังคับแก่การเช่าที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมในกรณีที่ดินเป็นของรัฐเป็นผู้ให้เช่า อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 43.2)

2.1.3 องค์การที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นักส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ที่ คชก. ตำบล มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าเช่า การชำระค่าเช่า ระยะเวลาของการเช่า ตลอดจนข้อพิพาทอื่น หรือค่าเสียหายอันเกิดจากการเช่าตามคำร้องขอของผู้เช่าหรือผู้ให้เช่า อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 68.9) และมีความรู้ที่ คชก. ตำบล มีอำนาจหน้าที่ประกาศกำหนดอัตราค่าเช่าขั้นสูง อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 49.3)

2.1.4 ระยะเวลาการเช่าและการบอกเลิกการเช่า

1) นักส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ที่ถ้าผู้ให้เช่าไม่ประสงค์จะให้เช่าต่อไปเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการเช่า ผู้ให้เช่าต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อผู้เช่าก่อนสิ้นสุดระยะเวลาการเช่าไม่น้อยกว่า 6 เดือน และแจ้งให้ คชก. ตำบล ทราบด้วย แต่หากผู้เช่าประสงค์จะเช่าต่อไป ก็ให้ คชก. ตำบล ดำเนินการไกล่เกลี่ยให้ยุติ ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 87.2)

2) นักส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ที่ถ้าผู้ให้เช่าจะบอกเลิกการเช่าก่อนสิ้นกำหนดระยะเวลาการเช่าไม่ได้ เว้นแต่ในเหตุที่กฎหมายกำหนด และการเช่าที่ไม่ได้ทำหลักฐานการเช่าไว้เป็นหนังสือ กฎหมายให้ถือว่า การเช่านั้นมีกำหนดคราวละ 6 ปี ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 54.7 และร้อยละ 43.9 ตามลำดับ)

3) นักส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ที่ว่าการเช่าอาจสิ้นสุดก่อนกำหนดระยะเวลาการเช่าได้ในหลายกรณี อยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 25.7)

4) นักส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ที่ว่าการเช่าตาม พ.ร.บ. นี้ แม้ว่าจะไม่มีหลักฐานการเช่าเป็นหนังสือ ก็สามารถฟ้องร้องบังคับคดีกันได้ ในระดับน้อยที่สุด (ร้อยละ 18.9)

2.1.5 ค่าเช่า นักส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ ในกรณีที่มิได้ข้อตกลงกันไว้ ผู้เช่าจะชำระค่าเช่าเป็นผลผลิตก็ได้ (ร้อยละ 85.8) และค่าเช่าให้คิดเป็นรายปี (ร้อยละ 83.8) ตามลำดับ

2.1.6 สิทธิหน้าที่ของผู้เช่าและผู้ให้เช่า นักส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ที่ ผู้ให้เช่าจะขายนาได้ต่อเมื่อได้แจ้งให้ผู้เช่าทราบ โดยทำเป็นหนังสือแสดงความจำนงจะขายนา และผู้เช่ามีสิทธิแสดงความจำนงที่จะซื้อนาดังกล่าวตามราคาและวิธีการชำระเงินที่ผู้ให้เช่าแจ้งไว้ ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 91.2) และมีความรู้ที่ผู้เช่ามีสิทธิใช้นาที่เช่าปลูกข้าวหรือพืชไร่ได้ แต่จะปลูกพืชไร่ประเภท ที่ คชก. จังหวัด ได้ประกาศห้ามไม่ได้ อยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 28.4)

2.1.7 อุทธรณ์และการบังคับคดี นักส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ที่ผู้เช่า ผู้เช่าช่วงนา หรือผู้ให้เช่าที่เป็นคู่กรณี หรือผู้มีส่วนได้เสียในการเช่าอาจอุทธรณ์คำวินิจฉัยของ คชก. ตำบล ต่อ คชก. จังหวัดได้ ภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ทราบคำวินิจฉัย (แต่ต้องไม่เกิน 60 วันนับแต่วันที่ คชก. ตำบล ได้มีคำวินิจฉัย) ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 85.8) และมีความรู้ที่คู่กรณี หรือผู้มีส่วนได้เสียในการเช่าที่ไม่พอใจคำวินิจฉัยของ คชก. จังหวัด มีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลได้ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ทราบคำวินิจฉัย ในระดับน้อยที่สุด (ร้อยละ 12.2)

2.1.8 บทกำหนดโทษ



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

1) นักส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ว่าเจ้าของที่ดินหรือผู้ครอบครองที่ดินรายใดให้บุคคลอื่นเช่าที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมโดยที่รู้อยู่แล้วว่าบุคคลดังกล่าวเป็นคนต่างด้าว หรือผู้แทนของคนต่างด้าว ต้องระวางโทษตามกฎหมาย และมีความรู้หาก คชก. ตำบล หรือ คชก. จังหวัด มีคำสั่งห้ามมิให้ผู้ใดขัดขวางการทำงานของผู้มีสิทธิในนา หากผู้นั้นฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามโดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุก หรือโทษปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 92.6 และร้อยละ 87.2 ตามลำดับ)

2) นักส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ว่าผู้ใดเรียก หรือรับค่าเช่านาเกินอัตราค่าเช่านาขั้นสูงที่ คชก. ตำบล กำหนด ต้องระวางโทษจำคุก หรือโทษปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 42.6)

2.2 ระดับความรู้ของนักส่งเสริมการเกษตรแต่ละคน นักส่งเสริมการเกษตรการเกษตรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 48.6) มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนที่แต่ละคนตอบถูกต้อง (จำนวนข้อ) อยู่ระหว่าง 9 – 12 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ทั้งนี้ นักส่งเสริมการเกษตรมีคะแนนต่ำสุด 7 คะแนนสูงสุด 20 และคะแนนเฉลี่ย 12.64

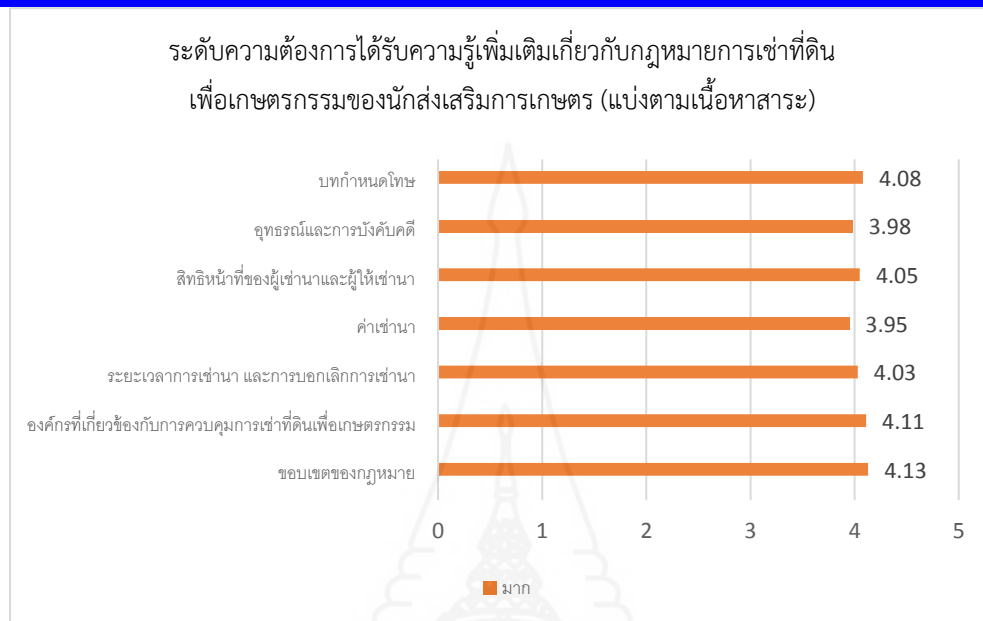
ตารางที่ 1 ตารางแสดงคะแนนของนักส่งเสริมการเกษตรที่แต่ละคนตอบถูกต้อง (จำนวนข้อ)

n = 148			
คะแนน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	การแปล ความหมาย
1 - 4	0	0	น้อยที่สุด
5 - 8	3	2.0	น้อย
9 - 12	72	48.6	ปานกลาง
13 - 16	66	44.6	มาก
17 - 20	7	4.7	มากที่สุด
ค่าต่ำสุด 7	ค่าสูงสุด 20	ค่าเฉลี่ย 12.64	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.307

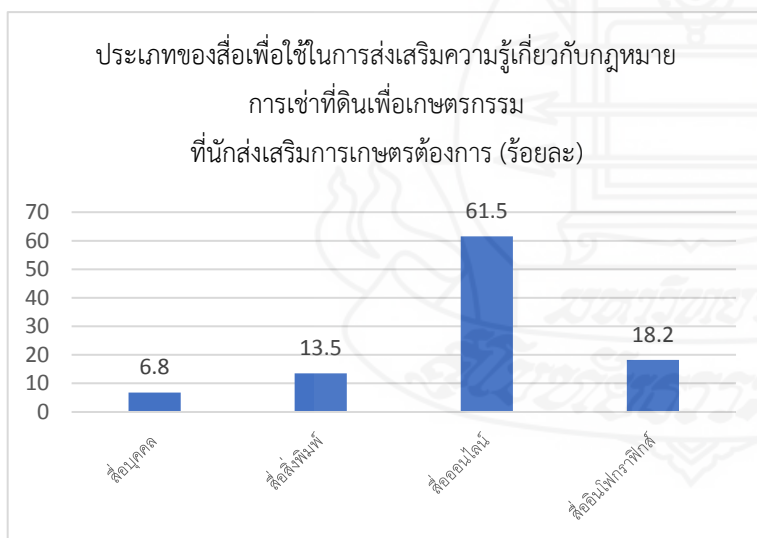
3. ความต้องการสื่อเพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของนักส่งเสริมการเกษตร พบว่า นักส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในทุกเนื้อหาสาระอยู่ในระดับมาก โดยประเภทของสื่อเพื่อใช้ในการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่นักส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ต้องการ คือ สื่อออนไลน์ และช่องทางในการรับสารที่นักส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่สามารถใช้ในการรับสารได้อย่างสะดวก คือ ทางตาและทางหู ได้แก่ การดูและการฟัง (เช่น วิดิทัศน์)



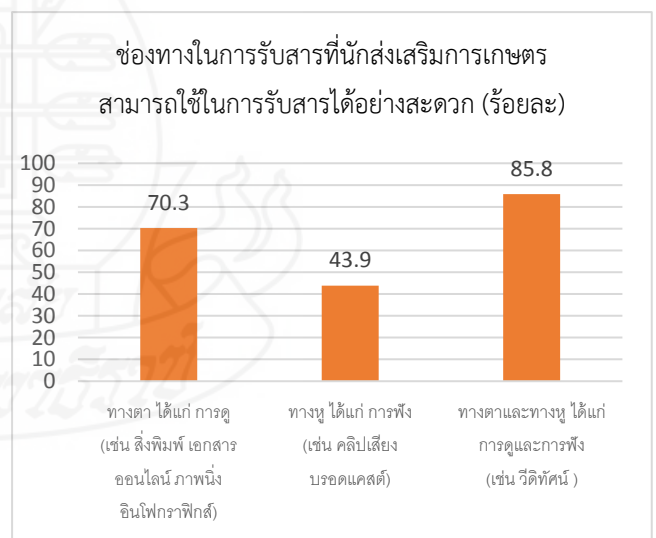
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference



ภาพที่ 2 ระดับความต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกร
ของนักส่งเสริมการเกษตร (แบ่งตามเนื้อหาสาระ)



ภาพที่ 3 ประเภทของสื่อเพื่อใช้ในการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย
การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรที่นักส่งเสริมการเกษตรต้องการ



ภาพที่ 4 ช่องทางในการรับสารที่นักส่งเสริมการเกษตรสามารถ
ใช้ในการรับสารได้อย่างสะดวก



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

1) นักส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี และประสบการณ์ในการทำงานด้านส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 8.86 ปี แต่การทดสอบเพื่อวัดระดับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พบว่า นักส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยส่วนใหญ่ทราบว่ากฎหมายดังกล่าวบังคับใช้อยู่ รวมถึงทราบว่ามีการแก้ไขฉบับที่ 2 แต่ยังคงมีความรู้ในบางประเด็นของกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด – ปานกลาง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นประเด็นที่มีความสำคัญต่อเกษตรกร ประกอบกับนักส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในทุกเนื้อหาสาระในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักส่งเสริมการเกษตรไม่เคยได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมาก่อน ซึ่งหน่วยงานภาครัฐเองก็อาจยังไม่ได้คำนึงถึงการส่งเสริมความรู้ในเรื่องดังกล่าวแก่นักส่งเสริมการเกษตรเท่าที่ควร ทำให้นักส่งเสริมการเกษตรในบทบาทผู้ให้ความรู้และให้คำปรึกษาของเกษตรกรยังขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวในสาระสำคัญที่ครบถ้วน ส่งผลให้ไม่สามารถให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่เกษตรกรได้อย่างเหมาะสมและครบถ้วน เกษตรกรจึงยังขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวและเสี่ยงต่อการถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ไม่ประสงค์ดีเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับศิริพร สัจจันันท์ และคณะ (2559) ซึ่งได้ศึกษาสภาพการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในประเทศไทย กล่าวว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่ามีเพียงส่วนน้อยที่มีความเข้าใจใน พ.ร.บ. ฉบับนี้ และเกษตรกรผู้เช่าเกือบทั้งหมดไม่ทราบว่ามิหรือไม่มีคณะกรรมการเช่าที่ดินประจำตำบล ซึ่งอาจจะทำให้อยู่ในภาวะที่เสียเปรียบและหากมีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิที่พึงได้ก็อาจจะเป็นแนวทางที่ทำให้ผู้เช่ามีอำนาจต่อรองมากขึ้น และสอดคล้องกับธนภูมิ ขาดิติ, ยุทธจักร งามขจิต, ประสิทธิ์ โสมนัส และวัลภา รัศมิ์โชติ (2563) ซึ่งได้ศึกษาการรับรู้กฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของเกษตรกรชาวนาจังหวัดราชบุรี พบว่า ไม่ทราบถึงรายละเอียดของกฎหมาย ไม่ทราบถึงสิทธิและหน้าที่ ระยะเวลาในการเช่า เงื่อนไขการบอกเลิก สัญญา อัตราค่าเช่า การจัดการข้อพิพาทที่เกิดขึ้น ขาดช่องทางการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี ที่เป็นสาระสำคัญ ทั้งนี้ ได้มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ข้อหนึ่งว่า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกษตรจังหวัด ควรจัดอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และสร้างความตระหนักให้กับเกษตรกรชาวนา รวมถึงผู้เกี่ยวข้อง

2) นักส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่มีการใช้สื่อประเภทต่างๆ เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารอยู่แล้ว โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ และส่วนใหญ่มีอุปกรณ์สื่อสาร ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก และแท็บเล็ต ตามลำดับ ซึ่งอุปกรณ์สื่อสารของทุกคนสามารถเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ สอดคล้องกับอภิวิชญ์ ผิวเพชร (2564) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพนักงานรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง พบว่า ผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสาร ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วย Facebook ผ่านอุปกรณ์ Smartphone โดยใช้งานภายในบริเวณที่พักอาศัย มีความถี่ในการใช้งานเฉลี่ยมากกว่า 30 ครั้ง/วัน นอกจากนี้ นักส่งเสริมการเกษตรยังมีความต้องการสื่อออนไลน์เพื่อใช้ในการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อาจเป็นเพราะปัจจุบันยังไม่มีสื่อออนไลน์เพื่อใช้ในการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวมากนัก ประกอบกับสื่อออนไลน์นั้นมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้สื่อของนักส่งเสริมการเกษตรในชีวิตประจำวัน สามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกเพียงมีอุปกรณ์สื่อสารและเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และช่องทางในการรับสารที่นักส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่สามารถใช้ในการรับสารได้อย่างสะดวก คือ



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ทางตาและทางหู ได้แก่ การดูและการฟัง (เช่น วีดิทัศน์) อาจเป็นเพราะการดูและการฟังไปพร้อมๆ กัน จะสามารถทำให้การรับสารของนักส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพและได้รับความสะดวกมากกว่าการดู หรือการฟังเพียงอย่างเดียว ดังนั้น แนวทางการพัฒนาสื่อเพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของนักส่งเสริมการเกษตร อาจมีการพัฒนาสื่อในรูปแบบของสื่อออนไลน์ (สื่อวีดิทัศน์ออนไลน์ เว็บไซต์ เป็นต้น) เพื่อให้มีความเหมาะสมกับพฤติกรรมการใช้สื่อความต้องการสื่อ ช่องทางการรับสารที่สามารถรับสารได้อย่างสะดวกของนักส่งเสริมการเกษตร และมีความเหมาะสมกับปริมาณของเนื้อหาสาระของกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

1.1 นักส่งเสริมการเกษตรล้วนแล้วแต่มีอุปกรณ์สื่อสารที่สามารถเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ โดยเกือบทั้งหมดมีโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน ประกอบกับมีพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์มากที่สุด นอกจากนี้ ส่วนใหญ่มีความต้องการสื่อออนไลน์เพื่อใช้ในการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และส่วนใหญ่มีช่องทางในการรับสารที่สามารถใช้ในการรับสารได้อย่างสะดวก คือ ทางตาและทางหู ได้แก่ การดูและการฟัง (เช่น วีดิทัศน์) ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อไปได้ และยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อในการเสริมสร้างความรู้ในด้านอื่นๆ ได้ โดยมีข้อควรคำนึง คือ นักส่งเสริมการเกษตรอาจมีความแตกต่างหลากหลายกันไปในแต่ละพื้นที่ หรือแต่ละหน่วยงาน ดังนั้น ไม่ควรยึดผลการวิจัยดังกล่าวเพียงอย่างเดียว ควรนำไปเป็นเพียงแนวทางหรือนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสม

1.2 หน่วยงานภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องในด้านการส่งเสริมการเกษตร ควรให้ความสำคัญในการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับกฎหมายให้กับเจ้าหน้าที่ในสังกัด โดยเฉพาะกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งเกษตรกรนั้นยังคงขาดความรู้ทำให้เสี่ยงต่อการถูกเอารัดเอาเปรียบ ประกอบกับเจ้าหน้าที่เองก็ยังคงขาดความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระของกฎหมายดังกล่าวในบางประเด็นซึ่งล้วนแล้วแต่มีความสำคัญ ส่งผลให้ไม่สามารถให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่เกษตรกรได้อย่างเหมาะสมและครบถ้วน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาสื่อที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวมทั้งนำไปทดลองใช้ และประเมินผลต่อไปจากการวิจัยในครั้งนี้

2.2 ควรมีการศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของนักส่งเสริมการเกษตร และศึกษาความต้องการสื่อเพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าว ของนักส่งเสริมการเกษตรในหน่วยงานหรือพื้นที่อื่นๆ ด้วย

2.2 นักส่งเสริมการเกษตร อาจมีความต้องการที่จะได้รับการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับกฎหมายฉบับอื่นๆ หรือในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ดังนั้น ควรมีการสำรวจเกี่ยวกับความต้องการดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- จงรัก เทศนา. (ม.ป.ป.). อินโฟกราฟิกส์ (Infographics). สืบค้นจาก https://chachoengsao.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/9/2019/01/infographics_information.pdf
- จินดา ขลิบทอง. (2560). แนวคิดสร้างสรรค์ในการบริหารและการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร. ใน ประมวลสาระชุดวิชา การบริหารและการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร (พิมพ์ครั้งที่ 4). (น. 8-1 - 8-67). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ. (2560). แนวคิด ทฤษฎีด้านการบริหารงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร. ใน ประมวลสาระชุดวิชา การบริหารและการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร (น. 9-1 - 9-65). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เจตพจน์ ชีระจิตต์. (2560). การใช้การสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร. ใน ประมวลสาระชุดวิชา การบริหารและการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร (พิมพ์ครั้งที่ 4). (น. 10-11 - 10-52). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธนภูมิ ชาตติ, ยุทธจักร งามขจิต, ประสิทธิ์ โสมนัส และวัลภา รัศมีโชติ. (2563). กฎหมายเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกับการรับรู้ของเกษตรกรชาวนา จังหวัดราชบุรี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 4 No. 2 (MAY-AUGUST), 51-64.
- พลสราน สุวรรณมัย. (2560). บทบาท หน้าที่ และศักยภาพของนักส่งเสริม. ใน ประมวลสาระชุดวิชา การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (น. 8-1 - 8-65). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภาวิดา ธารศรีสุทธิ. (ม.ป.ป.). การพัฒนาสื่อวัฒนธรรมและเทคโนโลยีการศึกษา. In การจัดและการบริหารงานวิชาการ (น. 131 - 163).
- วิลาสินี สิทธิโสภณ. (ม.ป.ป.). กฎหมายว่าด้วยการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. สืบค้นจาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1714
- ศิริพร สัจจามันท์ และคณะ. (2559). รายงานการวิจัย โครงการศึกษาสภาพการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในประเทศไทย. สืบค้นจาก http://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:54611
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดภูเก็ต. (2563). กฎหมายเกี่ยวกับการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. สืบค้นจาก <https://www.opsmoac.go.th/phuket-law-preview-421591791813>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน สืบค้นจาก <https://dictionary.orst.go.th/>.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2563.
- สินินุช คุรุเมือง แสนเสริม. (2563). สารสนเทศเพื่อการสื่อสารในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร. ใน ประมวลสาระชุดวิชา สารสนเทศและสื่อเพื่อการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร.
- อภิวิทย์ ผิวเพชร. (2564). พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพนักงานรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง. สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

อุราเพ็ญ ยิ้มประเสริฐ. (2557). แนวคิดเกี่ยวกับสื่อ. ใน รู้เท่าทันสื่อ (น. 1-20): มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และสำนักงาน
คุ้มครองผู้บริโภค ในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์.

